

NOT:

- 8.12.1982 Tarihli ŞALOM'da: Yahudi Musikisi ve Folklorunun tedvini - teype alınması v.s...
- 16.3.1983 " " : İspanyolca (Ladino) Kültürünün önemi hakkında
- 3.8.1983 " " : İspanyolca (Ladino) Kültürünün ve Yahudi Musikisinin tedvini

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No ZE.1873

NESİM BENBANASTE
P.K. 670 - SİRKECİ
İSTANBUL

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26.1873

24.5.1984

Pek değerli Üstadım
Ziyad Ebuzziya Beyefendi,
İliziktaki "Salom" gazetelerini görüşlerinize
sunuyorum.
8.12.1982 - 16.3.1983 ve 3.8.1983 tarihli
gazetelerdeki makalelerimi İspanyolca'da.
Bunların Belçika'da bulunan İspanyolca hanesi
akrabanıza lü fotokopisini yollamanızda
her halde yarar vardır.

Değerli Üstadım,
Öte yandan sizden lü ıstırhamım
var. Sempozyum çalışmalarında
siz 102 Musevi gazetesinde söz ettiniz. Söz
konusu olan lü (gazete-deği v.s) un
adlarını lütfederilir misiniz? Bilimin
lü sizin için yarar olacak ama
aynı de müsahabınıza sempozyum rica
ediyorum.
Yakın ilzilerinize siindiden

tezekkür eder ^{MALİ MÜHÜRÜ} ^{Kütüphane Arşivi} vesile sağlıklı
günler dileğiyle saygılar sunarım.

Nesim Bentanosta

24.5.1984

DUYUSOCAK - ŞUBAT 1983 →
No: 82-89**ATATURK
TÜRKİYESİ****İzmir'in İşgali - Kurtuluşu ve Museviler**

NESİM BENBANASTE

Türk inkılabının ve Kemalizm hareketinin başlangıç tarihi, Büyük önder, eşsiz kahraman Mustafa Kemal Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayak basması ile başlar.

Bu mutlu tarihten tam dört gün önce yani 15 Mayıs 1919 tarihinde Yunanlılar İzmir şehrini işgal etmişti.

Hemen hemen herkes tarafından bilinen bu tarihî bilgiler yanında tarihin enginliklerinde gömülü kalmış olan bazı gerçekleri su yüzüne çıkarmada yarar vardır. Bu bakımdan ünlü tarihçi eski Niğde milletvekili merhum Prof. Avram Galante'nin ağzından bunları tekrardan dile getirmek dolayısıyla onun «Türkler ve Yahudiler» adlı ölümsüz eserinin 51-58'inci sayfalarına bir göz atmak yerinde olur. Şöyle ki:

1 — İzmir'in Yunan askeri tarafından işgal edildiği gün, şehirde bir katliam başlangıcı olduğu bilinen gerçeklerdendir. O gün İzmir İtibari Millî Bankası şubesi müdürü Alber Ferid Aseo, bankaya ait kıymetli evrak ve paraları emniyete aldıktan sonra, kendine İtalyan subayı süsü verir ve bir sandala atılarak İtalyan Duilio zırhlısına gidip şehirde ceryan etmekte olan kanlı olayları gemi süvarisi Albay Maliano'ya anlatır keza Yunanlıların bu hareketlerine son verilmesi için tayassutta bulunur. Bu arada «Zito Venizelos» diye bağırarak istemiyen Aydın şimendifer hattı komiseri kaymakam Kemal beyin yara-

lılar arasında olduğunu görmüş ve kendini teselli etmiştir. A. Ferid Aseo'nun bu girişimi karşısında İtalyan - İngiliz ve Fransız komutanlar Yunan askeri kumandanından şehirde ceryan etmekte olan kanlı olayların önlenmesini istediler. O günün akşamı bu notayı alan Yunanlı komutan, katliamın önünü almıştır.

2 — İzmir'in işgalinden sonra Yunan Kralı Konstantin, İzmir'i ziyaretinde çeşitli cemaatlerden gelen hey'etleri huzuruna kabul eder. Bu arada Kral, Musevilerin İzmir'de Yunan idaresinden memnun olduklarına dair Musevi cemaatinden bir belge ister. Cemaat mensupları Kralın arzusunu yerine getirmekle tarihin, bir tekerrürden ibaret olduğunu dile getirdiler. Şöyle ki: M.Ö. 323 - 356 yılları arasında yaşamış olan Büyük İskender'in Sus şehrini zaptettiğinde, orada oturan Musevilerin kendisini Kral olarak tanımalarını istemişti. Buna mukabil İran Musevileri «Biz İran hükümdarından başka bir hükümdar tanımıyoruz» diyerek vatanlarına olan bağlılıklarını ispat etmişlerdir.

3 — İzmir'in işgal kuvvetleri, Musevi okullarında Yunanca okutulmak üzere bu okullara parasız öğretmen göndermek istemişti. İzmir Musevi cemaati buna razı olmamıştır.

4 — İşgal kuvvetleri İzmir'i işgal ettiğinde, Rumlar İzmir limanını Yunan bayrakları ile süslerler. İzmir Rumları,

TDVİSAM

Kütüphanesi Arşivi

No 26.1873

İşgalci kuvvetlerden İngiliz general Dixon'a Yunan bayrakları ile tazhüratta bulununca rıhtımdaki Kramer Palas otele bulanan Nesim Navaro adındaki bir Musevi, galeyana gelerek bayrağı numayişçilerin elinden alır ve hazır bulunanların önünde Yunan bayrağını parça eder. Rumlar Nesim Navaro'yu tevkif etmek istemişlerse de general Dixon'un orada bulunmasından korkarak birşey yapamazlar. Zamanın İzmir komutanı olan Nurettin Paşa Nesim Navaro'nun bu vatanseverlik hislerini takdir etmiş, onu Rumların elinden kurtarıp İzmir palikaryaları tarafından, Amirale bir cemile olmak üzere Kramer Palasa ceftikleri Yunan bayrağını yerinden koparıp yırtmak suretiyle göstermiş olduğunuz cesareti vataniye ve medeniyeyi takdir eder gözlerinden öperim azizim. Nurettin İbrahim».

5 — Yine İzmir'in işgali sırasında iki Yunanlı subay birgün Hahamhaneye gidip, Hahambaşının rıhtımda muayyen bir yere gelmesini kendisinden isterler. Hahambaşı bu davetin sebebini keza bu rarak Türk polislerin himayesi altında evine gönderdiği gibi daha sonra da kendisine şu mektubu yollamıştır: «Cephe... Azizim Nesim Navoro efendi, Bi-

2
dayeti mütarekede en zayıf zamanımızda, Amiral Dixon'un İzmir'e geldiği gün, toplantıda dua okunup okunmayacağını sorar. «Hayır» cevabını aldığı anda, Hahambaşı Moşe Melamed: «Öyle ise benim orada hiçbir işim yoktur. Ben yalnız ruhani bir reisim» sözleri ile bu me lanet fikirli toplantıya gitmez.

Kısaca denilecek odur ki, Museviler her zaman bu vatana bağlı olduklarını çeşitli vesilelerle ispat etmişlerdir. Ünlü vatan şairi Teflik Fikret'in «Vatan için ölmekte var, fakat borcun yaşamaktır» mısralarını uygun olarak, Museviler bu vatan için ölmesini de bilirler. Hayatta oldukları sürece de kanunlara bağlı, birer iyi vatandaşlardır.

Başkomutanlık meydan savaşında kazanılan zafer üzerine, eşsiz komutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün «Ordu lar ilk hedefiniz Akdenizdir İleri...» komutu ile 9 Eylül 1922 tarihinde kurtarılan güzel İzmir'imizin 60'ıncı Kurtuluş yıldönümünü idrak edeceğimiz yarınki mutlu günde Museviler, Türkiye Cumhuriyeti nin, kurucusu Büyük Atatürk'e layık olmanın idrak ve şuru içindedir. Bu bakımdan onun eseri ile övünüyorlar.

* Dergimiz, Sayın Benbansante'ye bu belgesel yazısı için teşekkür eder.

ARŞİV:

NESİM BENBANASTE
P.O. Box 670 Sirkeci
İstanbul - Turkey

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.1893

NOT: 8.9.1982 tarihli
ŞALOM GAZETESİNDEN
İKTİBAS EDİLMİŞTİR.